

1. Werkbezoek minister/staatssecretaris: wie, wanneer, hoe laat, waar, welke gedeputeerde/bestuurder gaat mee?

Minister BZK Ollongren, 19/2, 17-19.30, ged. Graper en CdK, provinciehuis en Bistro 't Gerecht

2. Portefeuille/waar gaat hij of zij over?

- Interbestuurlijke verhoudingen, - Financiën mede-overheden, - Gemeentelijke herindelingen, - Constitutionele zaken (incl. privacy) , - Verkiezingen, - Openbaarheid van bestuur en open data, - , -Arbeidsvoorwaarden collectieve sector, - Normering topinkomens , - Rechtspositie politieke ambtsdragers, - Partijfinanciering; -- AIVD, - Rijksdienst ; -- Algemene Bestuursdienst (ABD); - Kiesraad, - Hoge colleges van staat (o.a. Raad van State, Nationale Ombudsman, Algemene Rekenkamer); - Huis voor de Klokkenluiders, - Wonen en Bouwen, - Dienst Huurcommissie; - Ruimtelijke ontwikkeling (incl. structuurvisie en nationale omgevingsvisie), - Omgevingswet, Crisis- en Herstelwet, Wet Ruimtelijke ordening, - Kadaster

3. Wat zijn de raakvlakken met gaswinning, aardbevingen en perspectief?

- Interbestuurlijke verhoudingen: rol BZK in governance Groningen: OvV heeft eerder aangegeven dat naast de minister van EZK andere ministers betrokken moeten bij de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen om tot een adequate organisatie van macht en tegenmacht. Rol BZK bij nieuwe organisatiestructuur (bij GR met rijksdeelname bv vertegenwoordiging door BZK naast EZK ofwel vanuit BZK-verantwoordelijkheid voor ZBO's).

- En ook: zorgen voor zeggenschap van de regio. De gemeenteraad is het aangewezen/bevoegde orgaan voor besluitvorming over het eigen dorp/wijk. Zorgen voor voldoende uitvoeringskracht ter ondersteuning van gemeenten.

- privacy: wettelijke grondslag creëren om gegevensuitwisseling in het gaswinningsdossier eenvoudiger te maken (vgl bv Erfgoedmonitor)

- Openbaarheid van bestuur: zorgen voor transparantie in het dossier, duidelijkheid over wie welke besluiten neemt en op basis van welke kaders. Draagt bij aan herstel van vertrouwen.

- Financiën mede-overheden

- Gemeentelijke herindelingen:

- Rijksdiensten

- Hoge colleges van staat

-Wonen en bouwen: *notie van Delden: BZK wil nu echt instappen in wonen dossier van Groningen*

*gaat over toekomstbestendig wonen; **BZK wil wel showcase van Groningen maken, m.n. verduurzaming maar ook bv. levensloopbestendig; aandachtspunt: er zijn slechts beperkte middelen***

- Ruimtelijke ontwikkeling (incl. structuurvisie en nationale omgevingsvisie);

- Omgevingswet, Crisis- en Herstelwet, Wet Ruimtelijke ordening

- *KO is niet gevoelig voor term krimp, triggert haar niet; zij heeft het bij voorkeur over demografische transitie, koppelkansen; **we kunnen BZK hier wat brengen/leren: kennis en leerervaringen op het gebied van optimalisatie van woningenvraagstuk (ook voor andere delen van NL)***

4. Wat willen wij concreet aanbieden en vragen aan minister/staatsecretaris?

Wat vragen wij? Geld, aanpassing wet- en regelgeving, aandacht in beleidsnota?

Koploper energietransitie

Met name in de versterkingsopgave willen we verschillende doelen (ook uit het Regeerakkoord!) gaan combineren: demografische transitie, verduurzaming en

toekomstbestendige gebouwde omgeving. Als er een gebied is waar kansen liggen om versneld energiezuinige huizen te gaan realiseren dan is het in de Groningen rondom de versterking. In de vorige periode is het touwtrekken door Alders met de ministeries geweest rondom 4.000 en 3.000 euro per woning. Er is meer nodig is om onze doelen en die uit het regeerakkoord te gaan halen.

Graag werken we een aanpak uit hoe we in de versterking de doelen kunnen gaan realiseren: gasloos en zo mogelijk energieneutraal.

Voor de gehele gebouwde omgeving in onze provincie zoeken we naar oplossingen om versneld gasloos te worden. De focus van BZK is op dit moment nog erg object-, of schilgericht. Maar oplossingen op gebiedsniveau zijn minstens net zo belangrijk.

Positie woningbouwcorporaties (wbc's): 'dark horses', veel eigen belangen, eigen agenda's, geperverteerde prikkels; ca 14 in het gebied, vechten elkaar de tent uit, gaat om 30-35% van de woningvoorraad; is goed om elkaar wbc's, BZK en provincies beter te leren kennen

Met alleen isolatie en warmtepompen redden we het niet.

Warmtepompen en warmtenetten komen maar langzaam van de grond. De overgang van gasinfra in de bestaande bouw naar een warmtenet is volledig op basis van vrijwilligheid. We hebben wijken en dorpen (Bijvoorbeeld Loppersum, Paddepoel en Boven Pekela) waar veel enthousiasme is, maar dat is nooit 100%. Hierbij kan aanvullend (dwingend) instrumentarium lokale overheden helpen om projecten te realiseren. Dat is politiek spannend, maar wel nodig als je echt stappen wilt zetten in de gebouwde omgeving. Graag inzet maken aan de onderhandelingen voor het Energieakkoord.

Daarnaast speelt bij warmtenetten op basis van restwarmte dat dit vaak niet van de grond komt vanwege het er niet uit kunnen komen van lange termijncontracten tussen leverancier (kan ik over 5 jaar nog warmte garanderen) en afnemer (legt een warmtenet aan voor meer dan 25 jaar).

Ook hier zouden nationale oplossingen (bv. garantieregelingen) kunnen helpen in het versnellen om van het gas af te komen.

- ✓ **Bouwnormering,/-regelgeving: van NPR 2015, naar NPR 2017 en 2019: versterkingsoperatie wordt kleiner en dreigt te decimeren; maar NPR is slechts een model; Bal van HvG hierover: NPR voorspelt niets, kan louter terug kijken en verklaren; vgl. ook SodM advies dat hierover wat zegt; het is bovendien wetenschappelijk niet goed gefundeerd**

We zijn door het ministerie van BZK benaderd om pilotwijken/ dorpen aan te dragen waar we op korte termijn aan de slag kunnen om van het gas af te komen. Daar komt dan subsidie voor (randvoorwaarden: Gasloos, vastgesteld projectplan in Q3 2018 en ongeveer 500 woningen). Daar mogen we er nu 1 of 2 voor aandragen. We hebben meer aanmeldingen. *Om 'Groningen koploper' invulling te geven, willen we graag aan de slag met 5 dorpen. Ook de randvoorwaarde van 500 dorpen is moeilijk werkbaar. In Hoogezand hebben we bijvoorbeeld een project klaarstaan voor een warmtenet waarmee 1350 woningen van het gas af kunnen, slechts €1 mln nodig voor de businesscase. Zonde als dat niet mee mag doen.* We willen dat de NCG mensen wier huis versterkt gaat worden, een extra menu aan verduurzamingsopties aanbiedt. Deels zelf te betalen dan, maar vanwege de geplande werkzaamheden maximale synergie en daardoor relatief goedkoop. Opstelling NCG: als de provincie dat zo graag wil, moet ze dat ook maar regelen. *Graag die grondhouding ter discussie stellen. Wij willen gerust wat procesgeld bijleggen, maar de NCG moet wel willen. De isolatienormen bij versterking zijn steeds verder teruggeschroefd, zeker met het besluit om versterking als kleine verbouwing te interpreteren in de zomer van 2017. Hiermee laten we een enorme kans liggen. Onder het nieuwe Kabinet kan dit toch niet zo gehandhaafd blijven?*

Graag juist verhoging van de isolatie-eisen, daarmee dwingen we NAM ook tot hogere verplichte bijdrage.

- Ambtelijke medewerking van BZK (primair via **5.1.2e** maar daarachter verschillende collega's) is zonder meer positief en constructief. We werken goed samen met als doel gezamenlijk gedragen advisering over het Toekomstperspectief. Dat is wat anders dan een regionaal bod door het rijk laten beantwoorden; we trekken nu samen op. Helpt altijd als de bestuurders die inzet ook bij hun medewerkers blijven uitstralen.
- Concreet gaan we nu bijvoorbeeld met **5.1.2e** (BZK) aan de slag om nog dit jaar concrete stappen te kunnen zetten in het gasloos maken van wijken, gekoppeld aan de versterking.
- Wat we alvast kunnen aandragen is dat we ongetwijfeld er tegenaan gaan lopen dat het daadwerkelijk realiseren van de plus op de versterking ertoe zal leiden dat voor Groningen aparte arrangementen en regelingen moeten worden afgesproken. Dat zal inhoudelijk gelden maar heeft ook te maken met tempo; *het is crisis en dat vraagt snel en onorthodox handelen. Regionaal specifiek dus en niet per se algemeen nationaal geldig. Graag hun steun om in de ambtelijke gesprekken die basishouding aan te nemen. Kan crisis en herstelwet wat in betekenen?*
- De versterking zal op een stad- en dorpsvernieuwingachtige wijze moeten worden aangepakt. Daar is iedereen het wel over eens. We werken in beide Expertgroepen uit wat dat betekent, waar dat toe moet leiden en hoe we dat kunnen realiseren. *Cruciaal instrument zal een Regiofonds zijn dat op een ISV-achtige wijze wordt gevuld en beheerd. Dus verschillende geldstromen bij elkaar in 1 pot en dan aan integrale aanpak werken zonder dat het stapeling van verschillende potjes (en daarmee schotjes) wordt. BZK kan ons vanuit hun expertise en kennis zeer behulpzaam zijn om dat goed neer te zetten. De vraag is ambtelijk wel uitgezet, maar extra bestuurlijke aandacht en support zal zeker helpen.*
- Vanuit governanceperspectief is bij het voorgaande punt van belang dat er een duidelijke, democratisch gelegitimeerde organisatiestructuur komt waarbij sprake is van een integrale aanpak. Dus niet een organisatie inrichten puur en alleen voor de schadeafhandeling (IM) maar onderzoeken of er niet één organisatie moet komen die zorgt voor publieke aansturing van het integrale fonds (combi schade, versterken, perspectief)
- En daarbij geldt dat we primair willen denken vanuit 'wat heeft de regio nodig om perspectief te realiseren'. Dan is stap 1 bundelen van middelen/budgetten die we (rijk, provincie, gemeenten) al ter beschikking hebben *maar stap 2 zal zijn daar een ruimhartige kop op te zetten*. Is onvermijdelijk om met het perspectief ook het vertrouwen terug te winnen.
- Uitwisseling van persoonsgegevens leidt nu soms tot knelpunten (vgl Erfgoedmonitor, CVW die dossiers niet wil/kan verstrekken). Wettelijke grondslag creëren voor gegevensuitwisseling.
- En uiteraard kan je ook hen vragen waar zij denken de regio mee te kunnen helpen

- Energie op regionale / nationale schaal

Ruimtelijke ontwikkeling (incl. structuurvisie en nationale omgevingsvisie graag aandacht voor **bijzondere status van prov. Groningen op het gebied van ruimte en energie: Groningen als koploper op gebied van energie(transitie) en daarbij koppeling aan aantal gasloze wijken, energieneutrale woningen; Groningen vanuit bevingendossier als opgave noemen in NOVI; past in aanpak van 4^e generatie sleutelprojecten; graag ook aandacht voor 4^e mainport /behoud van nationale status Energyport zoals we ook in SVIR hebben.**

Wind op zee:

Wij zouden graag versneld meer kavels voor offshore wind boven de Wadden gealloceerd zien. Ook dit is een taak die recent is overgedragen vanuit I&M. Het is duidelijk dat de

ecologische druk op de Noordzee opbouwt. Groningen laat een stevige studie naar het voorgestelde zoekgebied 'Boven de Wadden' verrichten. Wil BZK hierin meewerken?
 Versnellen van wind op zee past in het versneld verduurzamen van de nationale energievoorziening, de ambities van Groningen en het pad richting waterstof dat we in Groningen op gaan (zie ook Gronings bod en waterstof plan van NIB). Rondom waterstof geldt dat we allemaal lang kunnen gaan wachten tot het eindelijk een volwassen markt is of we kunnen in een regio hier serieuze stappen in gaan zetten. Wij zien graag Groningen als de plek wat projecten op het vlak van waterstof beginnen. Hier ligt een sterke relatie met de uitbouw van offshore wind en de capaciteit aan duurzame elektriciteit.

- ✓ **Governance; Inst. Mijnbouwschade komt onder MV&J, maar wie gaat op termijn over versterking en wie over het perspectief: een 'Investeringsboard'?**
5.1.2e **van BZK & collegae denken goed mee maar Groningen zoekt echte stevige betrokkenheid van BZK: vraagstuk van borging van Groninger belangen. Evenwicht tussen belang gaswinning en belangen op gebieden veiligheid, ruimtelijke ontwikkeling etc**
Tot slot: speelt BZK ook een rol op discussie van gasgebouw: discussie met de olies en Gasunie, Gasterra, SodM, EBN; nu alleen zaak van EZK en MinFin maar het gaat toch over meer dan geld, toch ook de Groninger belangen?

Regelluwe zone?

Rijksdiensten:

Het overgrote deel van de rijksdiensten is te vinden in de stad Groningen (o.a. DUO, Belastingdienst, UWV, Justitieel/Het poortje, Rechtbank). Rijksdiensten die expliciet in het aardbevingsgebied liggen zijn er niet. Echter de aardbevingsproblematiek raakt natuurlijk de hele provincie Groningen. De Penitente Inrichting Ter Apel staat nog wel onder druk in het kader van de sluitingsdiscussie gevangenissen op landelijk niveau. Het is van groot belang dat juist in dit krimpgebied van de provincie Groningen de werkgelegenheid intact blijft (werkgelegenheid ca. 288 personen). Aardbevingsgebied en krimpregio liggen in elkaars verlengde wat betreft zorg voor werkgelegenheid en vragen dan ook extra aandacht.

Graag zo concreet mogelijk? In aantallen, in euro's, in welk jaar?

Hoe past dat in begroting van ministerie: welke beleidsdoel dient het, is er al geld voor, moet er nieuw geld komen, staat wet- en regelgeving/beleidsnota al aangekondigd?

5. **Waarom zou een minister/staatssecretaris meebewegen met onze vraag? Wat is de agenda van het kabinet of deze bewindspersoon op dit punt? Speelt het issue ook in EU?**
 Acute noodzaak om veel sneller van het Groninger gas af te komen; helpt bij realiseren van akkoord van Parijs (minder CO₂); helpt bij invulling geven van interbestuurlijk akkoord tussen rijk, IPO, gemeenten en waterschappen
6. **Speelt het onderwerp in de Tweede Kamer? Zijn er Kamervragen, moties, amendementen, toezeggingen geweest?**
7. **Met wie zou de minister/staatssecretaris meer moeten gaan samenwerken? Wie zijn de coalitiepartners? Waarom? Wat zou de minister/staatssecretaris moeten doen?**
 Gemeenten, EZK, woningbouwcorporaties

8. Hoe kunnen we de minister/staatssecretaris helpen? Wat heeft hij/zij concreet nodig?